

Iwona Oleksa

Recenzja książki: "Wokół aktualnych problemów rozwoju szkoły. Pedagogika szkolna, wczesnoszkolna i przedszkolna. Teoria i praktyka, t. 2", red. K. Chałas, B. Komorowska, M. Buk-Cegiełka, Lublin 2016

Scientific Bulletin of Chełm - Section of Pedagogy nr 1, 213-216

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJA KSIĄŻKI:
WOKÓŁ AKTUALNYCH PROBLEMÓW ROZWOJU SZKOŁY.
PEDAGOGIKA SZKOLNA, WCZESNOSZKOLNA I PRZEDSZKOLNA.
TEORIA I PRAKTYKA, T. 2, RED. K. CHAŁAS, B. KOMOROWSKA, M.
BUK-CEGIEŁKA, LUBLIN 2016.

IWONA OLEKSA

The State School of Higher Education in Chełm,
ul. Pocztowa 54, 22-100 Chełm, Poland;
e-mail: iwona.oleksa@onet.eu

W dobie współczesnych przemian w strukturze oświaty, kluczowym wyzwaniem stojącym przed wszystkimi szczeblami szkolnictwa, jest dążenie do budowania nowej szkoły wychowującej, uczącej, rozwijającej predyspozycje młodych ludzi a przede wszystkim przystosowującej do życia we współczesnym świecie. Szczególna rola w tym względzie przypada na okres edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. W dyskurs na temat praktycznych i teoretycznych uwarunkowań prawidłowego funkcjonowania szkoły i dziecka w edukacji wczesnoszkolnej i wychowaniu przedszkolnym doskonale wpisuje się drugi tom rozprawy *Wokół aktualnych problemów rozwoju szkoły. Pedagogika szkolna, wczesnoszkolna i przedszkolna. Teoria i praktyka*. Celem tej publikacji jest ukazanie przesłanek, iż reformująca się szkoła potrzebuje dialogu, łączenia teorii pedagogicznych z praktyką edukacyjną, a przez to poszukiwania nowych rozwiązań warunkujących prawidłowe funkcjonowanie szkoły oraz zwiększających efektywność pracy wychowawczo–dydaktycznej.

Zebrane wokół tej problematyki zagadnienia zostały umieszczone w dwóch częściach publikacji. Część pierwsza ma charakter debaty teoretycznej dotyczącej dynamiki, szans i perspektyw przemian współczesnej szkoły w obecnej rzeczywistości społeczno–kulturowej. Autorzy określają zadania i wyzwania, którym powinna sprostać zmieniająca się szkoła ze zwróceniem szczególnej uwagi

---

na wzmocnienie aksjologicznych podstaw wychowania. Każdy z dziesięciu umieszczonych tu artykułów ukazuje przesłanki teoretyczne, na bazie których mogą być budowane praktyczne działania pedagogiczne.

Część teoretyczną otwiera opracowanie Józefa Kuźmy *Nauka o szkole. Teorie i wizje przyszłej szkoły*, w którym autor przedstawia główne nurty krytyki szkoły oraz uzasadnia potrzebę tworzenia nauki o szkole, czyli scholiologii w odniesieniu do współczesnych teorii zmian edukacyjnych w szkołach i szkolnictwie. Uwieńczeniem monografii są wizje przyszłej szkoły oparte na współczesnych paradygmatach reform edukacyjnych. Bardzo aktualny i istotny problem oddziaływań przestrzeni medialnej na rozwój dzieci i młodzieży podejmuje Janusz Miąso w artykule *Szkoła w przestrzeni nowych mediów, nowego człowieka i nowego społeczeństwa*. Autor zwraca uwagę na wyzwania, szanse i trudności jakie stoją przed szkołą przyszłości wykorzystującą nowe media do budowania interaktywnej dydaktyki. W kręgu mass mediów znajduje się kolejne opracowanie Aleksandry Dziak dotyczące edukacji polonistycznej w środowisku cyfrowym. Autorka stawia tezę, iż proces kształcenia polonistycznego może być prowadzony z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość, ale tylko wówczas, gdy pozostałe elementy procesu dydaktycznego zostaną dostosowane do cech dystynktywnych e-kształcenia. Bardzo ważny w aspekcie pracy współczesnej szkoły problem porusza Monika Jurkiewicz. Autorka opisuje nowe perspektywy i ponadczasowe dylematy diagnozowania możliwości i potrzeb rozwojowych dzieci w młodszym wieku szkolnym w aspekcie merytorycznego przygotowania nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej do podejmowania działań diagnostycznych. Kolejny dyskurs teoretyczny dotyczy cierpienia dzieci i młodzieży w świetle szansy integralnego ich rozwoju. Celem artykułu jest ukazanie, że cierpienie uznane za wartość może stać się czynnikiem integralnego rozwoju ucznia. W dalszej kolejności Józefa Bałachowicz stawia pytania o kierunki zmian w edukacji wczesnoszkolnej odwołując się do paradygmatu podmiotowego. Autorka stwierdza, iż edukacja nie spełnia stawianych jej współcześnie oczekiwań, a drogą wyjścia z impasu jest nastawienie na rozwój każdego ucznia oraz wspólnotowego działania. Ważne zagadnienie z zakresu pedeutologii porusza Anna Jakubowicz-Bryx. Autorka przedstawia sposoby zdobywania i budowania autorytetu przez nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej. Publikacja powstała na podstawie badań empirycznych, z których wnioski stanowią cenną wskazówkę dla

praktyki pedagogicznej. W publikacji Krystyny Żuchelkowskiej znajdują się wyniki i wnioski z badań na temat syndromów i poziomu wypalenia zawodowego u nauczycieli przedszkoli. Opiswane zjawisko stanowi poważne zagrożenie dla tej grupy zawodowej. W dalszej części rozdziału Elżbieta Marek określa istotę oraz charakter współczesnej edukacji dziecka oraz przedstawia warunki jej dalszego rozwoju. Autorka odnosi swoje rozważania do poglądów Ryszarda Więckowskiego ukazując tym samym ich aktualny charakter. Część teoretyczną zamyka artykuł Tadeusza Bąka opisujący specyfikę oraz teoretyczne założenia michalickiej koncepcji wychowania księdza Bronisława Markiewicza. Podkreślona została tu jej aktualność wobec potrzeb ucznia i społeczeństwa oraz wartość powściągliwości i pracy w wychowaniu młodego pokolenia.

Druga część tomu ma na celu promowanie dobrych praktyk pedagogicznego działania szkolnego. Znajdują się w niej opracowania o charakterze teoretyczno–praktycznym oraz praktyczne implikacje szkolnego procesu dydaktyczno–wychowawczego. W tym rozdziale przedstawionych jest sześć bardzo wartościowych w aspekcie merytorycznym opracowań. Cykl otwiera artykuł Jolanty Andrzejewskiej, która przedstawia metodę projektów jako szansę intensyfikacji uczenia się uczniów z klas I–III. W pracy zawarte są przykładowe propozycje wykorzystania metody projektów w edukacji wczesnoszkolnej, które mogą stanowić inspirację dla nauczycieli praktyków oraz przedmiot analiz empirycznych dla teoretyków edukacji wczesnoszkolnej. W kolejnym opracowaniu Marta Buk–Cegiełka przedstawia istotę aktywności twórczej oraz udziela odpowiedzi na pytanie: jakie szanse rozwijania twórczej aktywności dziecka stwarza podstawa programowa dla pierwszego etapu edukacyjnego? Ważne zagadnienie dla współczesnej praktyki edukacyjnej rozwija w swoim opracowaniu Beata Komorowska. Autorka w oparciu o wyniki badań ukazuje szanse i zagrożenia wynikające z korzystania z Internetu przez uczniów klas I–III. Na podstawie analiz empirycznych przedstawione zostały ogólne wskazania dla praktyki pedagogicznej. Problem wspierania autonomii uczniów we wczesnoszkolnym nauczaniu języków obcych przedstawia Agnieszka Dacka. Artykuł zawiera propozycje aktywizujących form pracy rozwijających autonomizację ucznia w klasach I – III oraz wskazówki i uwarunkowania ich realizacji. W następnym artykule Anna Witkowska–Tomaszewska dokonuje analizy pakietów edukacyjnych dla klas I – III z perspektywy paradygmatu konstruktywistyczno–interpretacyjnego. Autorka rozpatruje podręczniki szkolne

w aspekcie zawartych w nich wzorców aktywności poznawczej, traktując je jako teksty kultury. Drugi rozdział publikacji zamyka tekst Katarzyny Wojciechowskiej dotyczący roli nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej w promocji zdrowia uczniów.

Z racji tematyki i sposobu prezentacji podjętych zagadnień książka ta jest skierowana do szerokiego kręgu odbiorców. Jest interesującym źródłem wiedzy na temat aktualnych problemów rozwoju szkoły, aksjologicznych podstaw edukacji szkolnej, ciekawych form pracy dydaktyczno-wychowawczej w przedszkolu i klasach I-III, w tym pracy metodą projektów co z pewnością zainteresuje czytelnika zajmującego się pedagogiką szkolną, wczesnoszkolną oraz dydaktyką. Jest także bogatym źródłem sprawdzonych, konkretnych działań zwiększających efektywność pracy pedagogicznej, które mogą stać się inspiracją dla dyrektorów szkół, nauczycieli praktyków oraz studentów planujących pracę w szkole.

Autorki zapraszają do włączenia się w dyskurs pedagogiczny praktyków i teoretyków pedagogiki szkolnej: nauczycieli akademickich, doktorantów, dyrektorów szkół, nauczycieli i studentów. Zachęcają do prezentacji wyników badań empirycznych, przedstawienia własnych stanowisk i głosów w dyskusji pedagogicznej w kolejnych tomach publikacji.